

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be. Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében. Egyes szám ára 5 kr. o. e.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordai utca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajónál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstraße 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetés

a

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként

egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. e.
hét óra 7 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
szerkesztősége.

Gondolatok az erdélyi kath. gyűlés alkalmával.

Az egyház és állam közt a kölcsönös érdekek hibás felfogásából eredő nem egy szomorú jelenet ad alapos aggodalmakra okot. A két társadalmi főtenyező nézetkülönbségéből legtöbbnyire heves harcok fejlődnek ki. Ezeknek nem tulajdoníthatunk csupán helyi értéket; mert bizonyos, hogy az eszmék tisztességes mérkőzésével a szenvedélyek salakja is átszokott szívárogni egyik tartományból a másikba.

Schweiz és Olaszhon egyházellenes nyomdokaiba most a hatalmas Németország lépett, oly erélyvel, melyet kormány eddig nem közölt meg. Az eredményről biztosan csak a jövő adhat felvilágosítást; és mégis egy nemzet lételenek, haladásának feltételei ebben zárkoznak. Ha valahol, a megfontolásnak ilyenü törekvéseknél leginkább helye van. Szinte helyeselnék, hogy a zsenge magyar állam egyházi kérdések feszegetésén nem próbálgatja erejét. Hiszen oly sok munka hever még elintézetlen; ha még egyszer akkora erővel rendelkeznek is, azt egészen absorbeálna.

Mindamellét vallási testületek kebelében látunk mozgalmakat, melyek a vallási viszonyok új alakulását illetőleg körvonalakat árulnak el, a melyek a felekezetek békés együttélését biztosítandók lennének.

Adja isten, hogy ez idő is elközeledjék; az egyetértésre a magyarnak nagy, nagy szüksége van. A harcok, melyek Olaszhon, Németországban és egyebütt az egy haza polgárai egy részét vallásos érzetéből kivették és gyűlölettel töltik el az előbbieket ellen, a magyar nevet talán végkép eltemetnék.

Ez eshetőség magyarázza meg azon páratlan jelenséget, hogy nálunk a fő- és az alapszavak a haza iránti odaadásban, a honszeretben fényes példával jár elől; míg másrészt a honatyák az országgyűlésen kétszer is megdöglőnek, mielőtt kezök az egyház jogai után kinyujtanák.

Mind ez óvatosság és megfontolt lépések dacára nem kerülhetjük ki azt az időpontot, a midőn e tárgy felett a vélemények élesebb szavakkal fognak elmondani az ország házában. Az elméket ez időre előkészíteni még van idő és alkalom.

A hazai viszonyok kellő ismerete, a történelmi adatok szemmel tartása s egy kis pietás az anyaszentegyház iránt leghatékonyabban vezethetnek közmegegyezésre e dologban, melynek alapján csupán lehet tartós művet teremteni.

Erre nézve valamint az eszmék kölcsönös kicserélésére legjobb módot nyujtanának a me-

gyei gyűlések, milyenül most az erdélyrezi katolikusok sorakozását egy érdemekben gazdag főpásztor alakja körül tisztelni szerencsénk van.

A kath. önkormányzat felé ezzel egy barátságos lépés tétetik.

En azt hiszem, hogy csak az a nemzet, mely a vallás szükségérzetétől át van hatva, melynek ép fejét a rombolások és rohamos átkötések hozott tömjénezés nem kábitotta el, mely nemzeti sajátágaival számot vetve, megfontolva de szilárd léptekkel halad előre a reform munkájában, rak szilárd alapokra magának hajlékot.

Értesítés az erdélyi rom. kath. statusgyűlésről.

Gyulafehérvár, május 1873.

III.

A statusgyűlés második ülése május 13. délelőtti 1/2 10 órakor nyílt meg. A múlt ülés jegyzőkönyve fölolvastatván hitelesítették. Azután Venzely Károly, mint megválasztandó igazgatótanács utasításának elkészítésére és a Mikó-Simon féle indítvány kiegészítésére kiküldött hattagu bizottság előadója jelentést tesz ezen bizottság működéséről. A bizottság azt véleményezte, hogy Mikó Mihály határozati javaslata egész terjedelmében elfogadandó, kiegészítésül pedig Simon Elek indítványára a megválasztandó igazgatótanácsnak utasításul kell adni a kolozsvári Jósikaféle program 41 és köv. §§-ait természetesen némi módosításokkal, azonkívül pedig ki kell mondani, hogy a gyűlés minden évben egybehívassék, s tagjainak 2/3 része világiakból álljon. A gyűlés a bizottság javaslatát magáévá tévén, Mikó Mihály határozati javaslatát ismételt fölolvastatván újból egyhangulag elfogadta, mire Simon Elek jegyző felolvastván a megválasztandó igazgatótanácsnak adandó utasítást, azt a gyűlés általában egyhangulag elfogadta. A részletes fölolvastatás az 1. §. kimondván, hogy az igazgatótanács 8 papi és 16 világi egyénből alakuljon, a gyűlés Gál János indítványára a választók tapintatára bírta, hogy az igazgatótanács megalkotásánál főfigyelemmel azon egyénekre legyen, kik Kolozsvárt vagy annak közelében laknak, nem határozván meg azonban, hány legyen kolozsvári és hány vidéki. A következő §§-ok a 8-ikig semmi nehézséget sem okoztak. Ennek azonban g. pontját, mely az ingatlan javak és hasznvételi jogok bérbeadásáról szól, B. Ásini Domokos akép akarta módosítani, hogy a bérbeadás utja csupán az árverezés legyen; azonban Boér Kálmán és dr. Otrobán és Wolff János felszólalására maradt a szerkezet, mely az igazgatótanácsnak a bérbeadásoknál a licitation kívül más mód használatát is megengedi. A 10. §-nál, mely a tanárok kinevezési jogát, ott, hol a kinevezési jog alapítványi levelek által szabályozva nincs, az igazgatótanácsra ruházta, püspök ur ő excellenciája sürgette, hogy a papi tanárok kinevezésére főpásztor beleegyezése mulhatatlanul szükséges legyen. A gyűlés e püspöki felszólalást hallgatva fogadván a szöveget megtartotta. Nézetünk szerint e püspöki jog sérthetlensége subintelligitur.

A 15 §. a megyei számvevő székét a p. káptalannál és fehérvári papságnál hagyja, mint eddig volt. minthogy egyelőre nem birünk annyi alappal, melyből számvevőszéket lehetne beállítani A bizottság által javasolt 17. §., mely így szólt: „Az üresedésbe jött erdélyi püspöki szék és az apostoli királyi kinevezéséről függő kanonoki állások betöltésénél, illetőleg a kijelölésnél javaslatát a közgyűlés elé terjeszti“, kihagyott, minthogy e §. a szervezetbe tartozik.

A 16. §. eredeti szerkezeté több nagyobb egyházmegyei javadalmakról szólt. De mivel nagyobb egyházi javadalom csak egy van, a püspöki, azért a szerkezet úgy lett módosítva, hogy csak is az üresedésbe jött püspöki javadalom leltári átvételénél s átadásánál teljesítse az igazgató tanács mindazt, mi hasznosnak vagy szükségesnek mutatkozik. A 20 §. az egyházmegyei tanács tagjait szavazataikért egyenként felelőssé teszi s érvényes határozat hozatalra az elnökön kívül legalább négy tag,

vagyoni és nagyobb fontosságú kérdésekben az elnökön kívül hat tag jelenlétét megkívánja. A 21. §-hoz oda tették, hogy a tisztviselők számára az igazgatótanács által kiadandó utasítás utólagosan a jövő gyűlés elé lesz terjesztendő. A bizottság által indítványozott 23. §., mely a közvagyont előszámlálja, kimaradt, minthogy itt csak azon alapokról van szó, melyek eddig kormányi kezelés alatt voltak, melyek átvételét Ő Felsége már megengedte. A többi nem a kormány kezelése alatt levő egyházi vagyona nézve az igazgatótanács csak felügyeleti jogot fog gyakorolni. Az átmeneti intézkedések a bizottság javaslata szerint változatlanul elfogadattak.

Ezekben a gyűlés teendőinek nagyobb részét elvégezvén, egyéb teendői még a sérelmi bizottság kihallgatása, az igazgatótanács megválasztásának eszközölésére és és f. m. kir. ministeriumhoz intézendő felirat szerkesztésére kiküldendő bizottságok egybeállítása voltak. A szavazat szedre kiküldettek: Dr. Donogányi Jakab, Bethlen Camillo gróf, Macskásy Ferencz, dr. Otrobán Nándor, Beke Antal és György István. A felirat elkészítésére Mikó Mihály, Ugron László, Keserü Mózes, Simon Elek és Veszely Károly. A kérelmi bizottság jelentése délutánra maradt.

Az igazgatótanácsnak adott utasítás így szól:

Az erdélyi rom. kath. püspökség igazgató tanácsának adott utasítás.

I. Fejezet.

1. §. Az erdélyi egyházmegyei igazgatótanácsot a megyés püspök, illetőleg a káptalani helynök és az egyházmegyei gyűlés által saját tagjai közül választott 8 papi — kik közül legalább egy káptalani — s 16 világi egyén képezi.

Ezenkívül tagjai az igazgatótanácsnak, a világi elnök, az előadó és titkár, tisz. előadó és t. titkár, a többi tisztviselő, u. m. pénztárnok, ellenőr, számvevő, jogtanácsos; az igazgatótanács rendeletéből kötelesek ugyan a tanácsülésben megjelenni, de csak tanácskozási szavazattal bírnak.

2. §. Az igazgatótanácsosokat az egyházmegyei gyűlés saját kebléből 3 évre választja. Ezen igazgatótanácsnak egyharmada — a megválasztás rendje szerint — évenként kilép, de újra megválasztható. A kilépés sorrendje fölött az első két évben sorshuzás határoz.

3. §. Az igazgató tanács székhelye ez idő szerint Kolozsvár. A tanácsosok fizetést vagy napi díj nem élveznek.

4. §. A közgyűlés választja a világi elnököt, az előadót és a titkárt, a két utóbbit élethosszig tartamra, valamint megválasztja a tisz. előadót és titkárt 3 évre.

5. §. A világi elnök a püspök akadályoztatása esetében elnöke az igazgató tanácsnak, vezeti a tanácskozást, felügyel az ügyek elintézésére, felügyelti jogot gyakorol a segéd- és szolgazemélyzelettel, s egyáltalában a kormányzás élén áll. Ha a világi elnök is akadályozva lenne, e tisztelet a legidősebb tanácsag teljesíti.

6. §. Az igazgató tanács hatásköre a személyi kinevezési ügyekben, a köznevelés terén, a kath. egyházi s iskolai javak és alapítványok tekintetében s általán fogva az erdélyi püspökség egyházi s világi vonatkozású összes ügyeiben a közgyűlés megbízásából és ellenőrzése alatt kiterjed mindazokra, mik a szoros értelemben vett hitvány egyházkormányzati, liturgiai s egyházfelügyelti dolgok körén kívül az egyházi s világi híveket közösen érdeklik.

7. §. Az igazgató tanács ezen utasításból kifolyólag végrehajtja a közgyűlés határozatait; kezeli az erdélyi egyházmegyei rom. kath. status közvagyont, elintézi az iskola és nevelési ügyeket, s általában intézkedik mindazon ügyekre nézve, melyek az erdélyi egyházmegyei r. kath. status önkormányzatára vonatkoznak.

8. §. Jelesen az igazgató tanács:

- a) megválasztja és beállítja a közgyűlés választás alá nem tartozó tisztviselőket, a segéd- és szolgazemélyzetet, s ezek fizetését megállítja;
- b) gyakorolja a tanulmányi és vallás állapot megjelölő kegyuri jognál fogva az azokból teljesen javadalmozott egyházakban a lelkes-felajánlási jogot;
- c) az alapítványokat és ösztöndíjakat ado-

mán yozza vagy visszavonja, e részben azonban az alapítók szándéka és rendelete szerint köteles eljárni;

d) az iskola- és nevelésügy állásáról magának hivatalos tudomást szerez, és felügyel arra, hogy az e célnak, a haladás kívánalmának megfelelőleg kezeltesék, és a közgyűlés erre vonatkozó határozmányai pontosan teljesítsenek; megszünteti az e részben netán tapasztalt hiányokat, viszszaéléseket vagy hanyagságokat;

e) az alapokból tenni kellett fizetéseket utalványozza, e részben azonban a közgyűlés által megállított költségvetésen túl nem mehet, de ha mégis rendkívüli, előre nem látott esetek oly kiadások megtételét szükségelnék, melyeket az alapra vagy a status közérdekére különben háruló kár miatt halasztani nem lehet, ez esetekben — a mennyiben az áthelyezés által sem volna a szükséglet fedezhető — a költségvetés határára túl is saját felelősségére utalványozhat ugyan, de köteles ezen eljárását a legközelebbi közgyűlésen igazolni.

f) felügyel az egyházmegyei kath. status javaira, és az ezek érvényesítésére, megőrzésére vagy megvédésére szükséges intézkedéseket megteszi, képviseli peres és peren kívüli esetekben minden hazai hatóságok és bíróságok előtt az erdélyi püspökség egyházmegyei kath. status ügy cselekvő, mint szenvedő ügyekben.

g) az ingó és ingatlan vagyon állásáról magának időszakonként jelentést tétet, s annak fenntartásáról és gyarapításáról gondoskodik. Az ingatlan javakat, és hasznvételi jogokat vállalkozóknak leendő bérbeadás vegett kihirdeti, árverezeti, biztosítékot beveszi, s egyáltalában szerződik ugy s azon módon, hogy az alapra nézve hasznosabbnak tartja.

9. §. Az egyházmegyei közoktatás állapotáról évenként kimerítő jelentést tesz az egyházmegyei gyűlés elé, s az e tereen szükségesnek mutakozó javításokat mind a tanrendszerre, mind a tanodákra nézve indítványozza.

10. §. Az egyházmegyei gyűlés intézkedése alatt álló köznevelési intézetekbe tanárokat nevez. Kivételnek e tekintetben a szerzetes rendek tanító intézetei, továbbá a hitkattói és hitelemzői állomások általában, valamint azon tanári állomások is, melyekre a kinevezési jog az alapítványi levelek által szabályozva van; ily tanárok is azonban tankepeségüket igazolni tartoznak.

11. Az egyházközségi tanácsok által választott tanítókat az esperesi tanács jelentése folytán, ha ellenök semmi kifogás fenn nem forog, vagy a felmerült kifogást alaptalannak, illetőleg elégtelennek találja, — megerősíti, s részükre az alkalmazási okmányt kiszolgáltatja; a mennyiben megerősítést nem adhat, új választást rendel.

12. §. Nyilvántartja a közgyűlés — illetőleg az igazgató tanács által megállapított tanári s tanítói fizetéseket. Ezeknek pontos kiszolgáltatására felügyel. Mulasztások esetében intézkedőleg közbelép.

A mennyiben e megállapított tanári s tanítói fizetésekre nézve az egyházmegye viszonyaihoz képest eltérések kívánatának, ez iránt a szükséges felterjesztés eszközöse végett az egyházmegyei gyűlésnek jelentést tesz.

13. §. Az egyházmegyei gyűlés rendelkezése alatt álló pénztár felelőségi alatti kezeléséről gondoskodik; az évi költségvetés tervezetét kellő időben elkészíti, abban a költségvetés szükségletek egyes rovatai szerént állítatnak meg az általán összegek:

- a) a személyzeti rendszeres fizetésekre;
  - b) kezelési folyó költségekre;
  - c) az alap természete és rendeltetése szerint, lelkesek, egyházak, növeldek, vagy iskolák szükségleteire;
  - d) szükséges építkezésekre és beruházásokra.
14. §. Az egyházmegyei gyűlés intézkedése s ellenőrsége alatt álló vagyonok s alapítványok kezeléséről vezetett számadásokat az illető kezeletől évenként bekívánja, megvizsgáltatja, s netán szükséges észrevételei kíséretében azon egyházmegyei gyűlés elé terjeszti, melyet a megyepüspök minden évben az 1866-ban megállított alapon azon számarányban hív egybe, hogy a világi tagok száma mindenkor két annyi legyen, mint az egyházi tagok száma.

15. §. Az egyházközségi vagyon és jövedelmeknek az illető egyházközségi tanácsok által leendő helyes kezelését ellenőrizi.

16. §. Az üresedésbe jött püspöki javadalmak leltár melletti átvételénél s átadásánál, valamint az üresedésben levő püspöki szék javadalmi jövedelmeinek kezelésénél a káptalan hozzájárulásával teljesíti mindazt, mi hasznosnak, szükségesnek mutatkozik. A birtok-álladék és leltár épségben tartása fölötti folytonos és közvelen örökös az egyházmegyei tanácsot illetvén.

17. §. Felügyel, hogy a kegyurak kötelesegei pontosan teljesítenek.

18. §. Az egyházmegyei tanács, mint felülvizsgálati hatóság határoz mindazon panaszok és folyamodások felett, melyek az esperesi tanácsok végzései s intézkedései ellen nyújthatnak be.

19. §. Szükség esetében rendkívüli egyházmegyei gyűlés összehívását eszközözi.

20. §. Az egyházmegyei tanács tagjai mindazon határozatért, melyhez szavazataikkal járultak, egyenként felelősek. A tanácsülés jegyzőkönyvében tehát, midőn véleménykülönbségek forognak fenn, az egyes szavazatok mindenkor névszerűen kitéendőek. Érvényes határozathozatalra rendszeren az elnökkel együtt 5 tag, vagyont illető s más fontosabb ügyekben az elnökön kívül 6 tag jelenléte kívántatik.

21. §. Minden tisztviselő számára az igazgató tanács részletes utasítást fog adni, valamint maga ügyrendjét is elkészíti, s mindezeket utólagosan a közgyűlés elé terjeszti.

II. Fejezet.

Átmeneti intézkedések.

22. §. Addig is az igazgató tanács működését megválasztása után azonnal megkezdji, és a megszüntetett kath. bizottság teendőit átvoszi.

23. §. Feladata leendő az igazgató tanácsnak, az előleges lépéseket és netán szükséges elömlőket megtenni, arra nézve, hogy a kath. vallási, tanulmányi, ösztöndíj, és egyéb alapok és alapítványok, melyek jelenleg államkormányzati közegek által kezeltek, a statusgyűlés jelen határozata és utasítása folytán az ig. tanácsnak átadassanak, azok pontos számbavétel után leltárba foglaltassanak s az igazgató tanács kezelése alá vétessenek.

24. §. Gondoskodik az igazgató tanács arról is, hogy az erdélyi rom. kath. egyházmegyét, illetőleg ennek alapjait, iskoláit tárgyaló levéltára a volt erdélyi országos kormányzat levéltárával a mult század óta egybe levén elegyítve, az egyházmegyét illető levéltár elkülönítessék s az igazgató tanácsnak rendelkezése alá kiadassék, s az a levéltár az igazgató tanács székhelyén Kolozsvárt, a végre az egyházmegye valamelyik középületébe elhelyeztessék, gondoztassék.

25. §. Ezen eljárásairól az igazgató tanács az egyházmegyei közgyűlésnek jelentést tesz, és szükség esetében rendkívüli közgyűlés egybehívását indítványozza.

Csikszék, máj. 8. 1873.

II.

Térjünk a jelenkorra is át és vizsgáljuk meg, hogy lehet-e valóban a szerzetesekre a „sötétség, tudatlanság terjesztő” bélyegét sütnünk? Nem uraim! mert ha a szerzetesek létszámát — itt hazánkban — a világiakéval arányba állítjuk, azon meggyőződésre kell jönnünk, hogy a szerzetesek között most is több — valódi — tudományos ember találhatók, mint mi köztünk világiak közt. — Hazánk legjelesebb és hírnevesebb al- és főgymnasiumait nem a szerzetesek tanítják-e, és pedig a legjobb sikerrel? A felső tanintézetekben, hány szerzetes tanár találtatik, kik a világiakat fölművelő sikerrel működnek? Ezeknek legnagyobb része pedig tanári szigorlatot és doctoratust állott ki, miről okmányt is kaptak. Ezt pedig bizonyára nem „sötétség és tudatlanság terjesztőinek” szokták adni, hanem olyanoknak, a kikhez némi nyelre, de azért mégis csak tudatlan urficskák bátran járhatnak a tudatlanság helyett, tudományt szerezni... az üres fazék szokott hangosan kongani, nem pedig a telt! — Kik pedig nem a gymnasiumi tanszékre valók, azok az elemi iskolákra alkalmaztatnak, és pedig ott is törvényszabta sikerrel működnek, mi mellett igen sok adatok bizonyítanak. Ha pedig valamelyiknek egyáltalán nincs hivatása a tanszékre, akkor ez lelkesíti hivatással bizat meg, mikben szintén tudatlanoknak nem nevezhetjük, mert rendes négy évi teológiai cursust végeznek, nem pedig B. E. állítása szerint „a valamilyen teológián valahogyan keresztül csuszna”. Ha ön a jogakademián valahogyan keresztül csuszna, illetlenség másokról is ugyanezen következtetést állítani.

A szerzetesek főállását tehát mind a népnevelés, mind pedig a tanügy szükségli, mert szerzetes tanárt 3—400 ft évi fizetéssel kielégítünk, míg egy

világi tanárnak legkevesebb 800 s ettől föl 1600 frtig kell hogy adjunk. Tehát a fizetésben roppant nagy a különbség. Tudtom szerint hazánkban az országához, öt szerzetet ismert el tanító rendieknek, és pedig a kegyesrendieket, premontriéket, cisterciéket, minoritákat és végre a beuczéseket. Ez öt szerzetnek pedig körül-belül 50—60 al- és főgymnasiumok van, melyben hozzávetőleg 500 tanár működik, — ide nem érte a még számos elemi iskolákban működő tanítókat, kiknek fizetéseik majd semmi; holott a világi tanítóknak 300 frttól föl 700 frtig szükségképen kellene adnunk. Ha már ezek helyett világiakat alkalmaznánk, bizonyára ezeknek fizetéseik fölemésztén a szerzetesek összes vagyonának jövedelmét; és még is mi nyereség lenne benne, semmi; mert a szerzetesek nyugdíjra nem számítanak, de a világiak, ha néhány évig tanítanak, már díjfelvételét követelnek; ha pedig elagnak, nemcsak ők, de még özvegyük is nyugdíjra tartanak számot. Tehát így B. E. ur álokoskodásai az adó leszállítás tekintetében, épen nem sikerülhetnek. Ily roppant nagy költségek mellett, még sincs annyi haszon a világiak tanításában, mint a szerzetesekében; mert mindenütt a szerzetes tanárok, csemetyü szóra legott belépnek a tanterembe, s kitöltve a teljes tanórát csak a csemetyü hangja szólítja ki őket onnan; míg a világi tanár minden órájának felét a családi gondok veszik igénybe. A szerzetes tanár a legfontosabb okok miatt mulaszt el egy-két órát, míg a világi nem mehet az előadásra a családi körülmények miatt. A szerzetes nem háborgatja a családi körülmény és így készülni következő tanórájára, míg a világi kis gyermekei nagyon is háborgatják, s így gyakran készületlen megy az előadásra. (Tisztelet a kivételeknek.) Szóval a világi tanár a családi és házfentartási gondok miatt soha annyi ügybuzgalmat nem tanusíthat, mint egy szerzetes tanár. Tehát ügybuzgóság, gazdaság és történelmi jog a szerzetesek mellett van; miért is azok eltörlése — tekintettel a hazai tanerők csekély létszámára, még nem időszerű.

Kaján irigységből mondják azon szájkaszkodó elem képviselői, kik a nép veritékéből éjjelentek csakugy csapdossák le a pezsgős palaczkok fejét s illuminált fölvilágosultságukban kifakadásokkal eltörlendőknek kiáltozzák az emberiség jótékony intézeit, — hogy a szerzetesek a „sötétség és tudatlanság terjesztői.” — Ezen elkoplatott állítással még a reformatio tényezői, a hitújító tanárok czimezték a hitvédelmező buzgalom miatt utójukba akadtt szerzeteseket, kik rájuk nézve valódi szörnyek voltak. És mintha csak ezen tükörből reprodukálnák a mai szabadság farizeusai azon epét fecsenkő káromlásokat, mikkel az egyházat és kolostorokat mooskolni csak nem pirulnak! Nyomorult plagiariusok, lelkiismeret nélküli másolók, kik 300 év óta besavanyított gyalázati tételeket vájkálnak ki az idők homályából, s hajigálják az egyház szolgálai ellen! De ezek a majom-ösök szajkó unokái vadabbak mestereiknél is, mert ezek a szerzeteseket, mint hasznavehetetleneket tüntetik föl, s ezért eltörlendőknek kiáltozzák.

Ezekből állathatja B. E. ur, hogy a szerzetesek nem épen oly buták, mint a hogy ezt ön állítja, annál kevésbbé nevezhetők „szemet domboknak”, mely domboknak egykoron ön is vetto hasznát, midőn a szerzetesek tanítványa volt.

Ön a szerzetesek hazafiságáról is gnyos módorban emlékezik meg. — Gondolom itt nincs miért elősoroljam a századokon át szegény hazánkat emésztt török és polgárháboruk iszonyai alatt a szerzetesek által tanusított hazafias szolgálásokat; nincs miért felemlítenem Capistrán Jánost; nincs miért visszaidézni a gyász emlékü mohácsi vész napjait, — mely vész után a török dúlások idejében a nép valódi atyjai: egyedül a szentferenczi szerzetesek voltak; mert ezeket, ha valaha történelmet olvasott, kell tudnia. Csak röviden annyit említek föl: hogy a legközelebbi 1848- és 1849-ki szabadság harcokban is elvitázhatlan tanúságát adták hazafias érzelmöknek; különösen a szentferenczi szerzetesek emelt homlokkal és büszkén nézhetnek szemünk közé; mert valamint a többi rendek, úgy a szentferenczi rendiek is élet-erős és fiatal tagtársaikat a harc iszonyaitani résztvevésre buzdították. Magyar és Erdélyhonban csak a szentferenczi rendiek közül több mint 200 tag váltotta fel reverendáját a honvédöltönyvel. Ki nem emlékezik az aradi minoriták hősiességére a várostrom alatt? és a catastrofa után melyik világi testületet huzozták el Haynau poroszói, mint elhuzozták az aradi minoritákat? Szolnokon pedig az emlékezetes hideg fürdő után, nemde megkardlapozták szentferenczi atyáikat? bizonyosan nem a magyarügy elárlásáért.

Miután pedig legigazságosabb szent ügyünk porba tiporattott; midőn csak egy észrevétel kockázatni főbenjáró vakmerőség volt; kinek volt akkor bátorsága egy résztvevő hangot emelni a kegyelet számára? kinek jutott eszébe az önkény feldehődött férfiakhoz járulni a legnagyobb nemzeti vértanu kivégzett holt tetemét elkérendő, hogy tisztességes nyughelyet adjon neki saját körében? És ha e vallásos érzelmekkel vértezett bátorság nem ébred föl egy igénytelen szentferenczi

szerzetes bátor kebelében, miként rótták volna le most a nemzet képviselői az első magyar miniszterelnök iránti kegyelet adójokat Baththányi Lajos ünnepélyes eltakarításával? Ezekből kitűnik, hogy valamint odig, úgy most sem lehet a szerzetesek hazafiságát kétségbe vonni. Sőt ezektől ön is több hazafiságot, és nemzetfelel iránt több kegyeletet és gyöngédséget tanulhatna, mint a minővel magát nyilvános hírlapi uton megbélyegzi.

Azonban cikkéből itélve az tűnik ki, hogy ön a fönebb említett indítványát merő irigységből tette, mivel azon panaszokod, hogy a szerzetesek mily nagy vagyonnal rendelkeznek, mily szép házakban laknak, s mily jól élnek. Van bizon annak, a ki el nem költi; ezt tartja a közmondás. S valóban úgy tetszik, hogy önt épen ez bántja, mert ha némely kolostorok gazdsága nem sértené gröngéd szemét, akkor nem indítványozta volna a szerzetesek eltörlését, valamint nem is pártolták volna az annyira „elvű” társai e fictióját.

Hagyja ön az ily indítványt más, értelmes emberekre, kik a szerzeteseknek mind fény, mind pedig árnyoldalait sokkal jobban meg tudják bírni; s kik jártasabbak az „államtudományban” s azt ugyszólva kanállal ették, míg ön azt csak némiképp izlette. Mert ha egyszer a nemzet közakarata nem tartja a szerzetek intézményét továbbra is czélszerűnek, akkor úgy is meg fog szünni. Küldetésük feladatát úgy látszik a világ befejezetnek tekintti, a mit elhagyatottságuk eléggé bizonyít; de azért rut hálátlanság oly sok jótétevényeikért, most gyalázni, piszkolni, s őket „szennét dombnak” nevezni. E haza földje nemcsak a miénk, hanem az övék is; ám muljon ki a szerzetes, ha nincs többé szükség reá, de a polgárt becs-mérelni, megölni, ez nem hazafias cselekvény!

Még csak egy szót emelek cikkem befejezésül. — Bámulandó, hogy miként lehet az, hogy ön és kedves „elvű” társai egyetlen hírlapi cikket sem írhatnak, hogy benne valakit meg ne döfjenek! Mire való volt önnek megjelent cikkében Bocskor Mihály ügyvéd urat annyira piszkolni, sőt Bach-Smerling lovagjának czimezni? Azért, hogy önnek valóban mihaszna indítványát nem pártolta, de sőt azt szép beszéddel tökéletesen megsemmisítette? Ezért gyalázta ön annyira?

Még Csikszék nem sülyedt el annyira az erköcsletelenségbe, a mint ezt ön gondolja és óhajja, még tiszta szeplötelenységét hiven őri és ezután is őrzeni fogja.

Sokkal eszélyesebben és a valódi hazafias érzelmű polgár jelleméhez méltóbban cselekednék ön, ha az ily időt vesztegető, erejét fecsérő és tehetőségeit felülmúló s valójában hasztalan hírlapi cikkezések és korszertülen indítványok helyett összes képességeit egy nemesebb ténykedésre, t. i. azon hivatalos állásának, melyre befolyásosabb egyének közreműködésével a közbizalom helyezte — lelkiismeretes betöltésére fordítaná.

Torlaky.

A müncheni magyar egylet Gizella főhercegeasszonyánál.

Münchenből, máj. 13-ról írják: Ma délután 3/4 órakor fogadta az egyletünk részéről kiküldött ötagu küldöttséget Gizella hercegnő az Odeon-téren álló palotájában. A küldöttség: Grünfeld Sándor, Kassics Kajetán, Dépold Lajos, Wieland Antal és Babreg Lajos urakból állott. — A palota második emeletének előszobájában La Roche udvarnagy fogadta a küldöttséget s rövid várakoztatás után bevezette azt a diszes fogadó terembe. Pár pillanat múlva kinyitott az ajtó, s a királyi hercegnő belépvén azon, bemutatott neki az udvarnagy által Grünfeld Sándor, mint az egylet, elnöke ki azután a küldöttség többi tagjait mutatta be egyenkint ő fenéségének.

A hercegnő mindégnyikéhez intézett egy kérdést tiszta magyar nyelven s azután Grünfeld Sándor következő beszédet tartott:

„Királyi hercegnő, fenséges asszony! Egy kis Magyarország — Münchenben tartozkodó magyarok egyesülete — bizott meg bennünket, hogy legmelegebb, szívünkben erőd, legőszintebb üdvkívánatunkat fejezzük ki fenséged magas színe előtt, habár egyletünk működésének legújabb történet újból megkezdése folytán utólagosan is.

Ha a gondviselés meghallgatta mindazon jó kívánásokat, melyet fenséged férjhezmenetele alkalmával nagy Magyarország érezett és kifejezett, úgy örömmel hihetjük további élete legedesebb boldogságát.

Többet vagy újabbat kívánni nem is lehet, s mi most csak is a már kívántaknak a gondviselés által történt meghallgatásáért óhajozunk szívünkkel.

Fogadja fenséged a müncheni magyar egylet e meleg óhaját, s ne feleddje a magyarokat atávolban!

A hercegnő meghatva, egy kissé gyöngye hangon, de azért érthetőleg s tiszta magyarsággal eképen válaszolt szavaira:

Mondja tiszteletemet egyletüknek és köszönetemet a figyelemért, — a magyarokat nem fogom feledni. — Isten önökkel!

Szent-István-társulat.

Tárkányi Béla apát-kanonok elnöke alatt tartotta meg a Szent-István-Társulat f. hó 15-én szokott havi ülését, melynek ezek voltak főbb tárgyai: 1) A mult havi jegyzőkönyv hitelesítésének bejelentése után, az elnök a társulat iránt emelkedő részvétnak bizonyossága gyanánt jelentő be a mult havi ülés óta fölvetetni kívánó új tagokat, kik névszerűen a következők: Alapító taggá lett: Mester István győri kanonok; rendes taggá lettek: Rózsa Péter pestvárosi tisztviselő, Melisek Adolf kapucinus r. növendékpap, Szkurkay Agoston homonnai plébános a kassai egyházmegyében, Czecher Tobiás molnár, Storch János festő tátn, Jankovics György földbirtokos, Kéthelyi Sándor vasmegeyi szolgabíró, Marschall Lajos sárfői plébános, Farkas Sándor hitelemző Esztergomban, Farszky Ferencz papnöveldei lelki-átia Egerben, Szmdia Victor egyh. m. hiv. aktuarius Egerben, Vass József egri növendékpap, Karbula Emil, Koncz Menyhért mező-kövesdi káplánok, Atlasz János szent-istváni káplán, Floreki József szihalmi káplán, mind a négy az egri érseki megyében. Ez új tagoknak az alapszabályokban megállapított könyvilletmény megküldeteni rendeltetett. — 2) Ezután tárgyalás alá vétetett azon indítvány, melyet a közelmúlt nagygyűlésen a herceg-prímás tett egy oly magyar geographiai kézi-könyv szerkesztése iránt, melyben az egyes helyiratok úgy készülhetnének, hogy azokban hazánk történetének legfontosabb eseményei, s különösen a kath. egyház történetére s jelen állapotára vonatkozó hiteles adatok följegyezve legyenek. Tudva van, hogy a herceg-prímás 100 drb. arany jutalmat is ajánlott indítványához, melyet a közgyűlés közlekedéssel fogadott. E fölött a választmány hosszasan tanácskozván, mielőtt vég-határozatát kimondaná, czélszerűnek látta Tárkányi Béla elnöke alatt egy szakbizottság kiküldetését, mely Felsmann József, Kerékgyártó Árpád és Rómer Flóris választmányi tagokból lön kinevezve, kik a társulati igazgató és titkár közreműködésével a primási indítványt minden részről megvitátván, a legközelebbi választmányi ülés elé terjeszték véleményes jelentésüket. — 3. Bold. Chebe Imre esztergommegeyi vámosi volt plébános 40 frnyi hagyományval emlékezett meg a társulatról, mi kegyeletes tudomásul vétetett. — 4. Bukovinában Hadikfalva r. kath. községnek, s több hazai egyletnek folyamodására ajándékkönyvek küldetni rendeltettek. — 5. Következet a pénztárnoki jelentés, mely szerint a társulat bevétele f. é. január 1-től a jelen havi gyűlés napjáig 29,471 frt. 11 kr., kiadása 29,074 frt. 2 kr. Maradvány 397 frt 9 kr. Az ügynőség kimutatása szerint f. é. ápril havában eladatott: 25,525 példány könyv, 7545 péld. kép; ezek értéke 4951 frt. 75 kr. Mindkét jelentés örömdetes tudomásul vétetvén, az ülés befejeztetett.

A kolozsvári Hitelbank és zálogkölcsöntársulat igazgató választmányának jelentése az 1872-ik üztetv eredményéről.

Tisztelt közgyűlés!
Alapszabályaink értelmében van szerencsénk számot adni a vezetésünkre bizott intézet mult évi üzletéről. E kötelességünk teljesítésekor örömmel nyilváníthatjuk, hogy az eredmény igazolta azon ígéreteiket, a melyeket e helyen a mult évben tettünk.

A szabályszerűen megvizsgált s renben talált zárszámla szerint a nyeresémeny-számla jóval magasabb bevétel mutat, mint a tavalyi, s e jövedelem-többlet alapján részvényeink után egy százalékkal nagyobb osztalékot indítványozhatunk, s törleszt-hetjük összes alapítási és felszerelési költségeinket, s ez utóbbit bátrak vagyunk különösen azon tekintetből indítványozni, mert a mult év nyeresémenyei közt oly bevételek is szerepelnek, a melyek rendszeres előfordulásához nem lehet kilátásunk, czélszerűnek kell tehát tartanunk, ha a jelen kedvező eredményből minden passzívát törlesztünk, a mely részvényitökénket terheli, hogy így a jövő évi jövedelme megosztás nélkül legyen biztosítva részvényeink osztalékának. Azonban nemcsak részvényitökénk épsége van ily módon helyreállítva, de még ezen felül a társulat activ vagyonát képezi az összes felszerelés értéke és 10,000 frnyi tartalék-tökénk, a mely utóbbit most már évről-évre jelentékeny arányban fog emelkedni.

A jövedelem e szaporodása természetesen összefügg egyes üzletágaink, de legkivált a bank-üzleti forgalmának emelkedésével.

És pedig a forgalom volt

1) A bankosztályban: Kiadás 1. mil. 687,591 frt 06 kr. Bevétel 1.181,586 frt 56 kr. Összesen 2.869,177 frt 62 kr.

2) A zálogkölcsön osztályokban: Kiadás 552,791 frt. Bevétel 429,552 frt. Összesen 982,343 frt.

Kiállítottunk összesen 58,902 darab zálogjegyet.

3.) Pénztárjegyekre és folyó számlára: Bevéttünk 875,761 frt 92 kr. Kiadtunk 533,511 frt 47 kr. — Maradott 342,250 frt 45 krajczár.

4.) Pénztári forgalom: Bevétel 2 millió 634,186 frt 87 kr. Kiadás 2.624,915 frt 75 kr. Összesen 5.259,102 frt 62 kr.

A magyar általános földhitel-részvénytársulat utján kolozsvári s kolozsmegyei ingatlanokra esz-közöltünk 191,400 frt jelzálog-kölcsönt, ezenkívül függőben maradt 180,000 frt hasonló kölcsön ügye, a melynek lebonyolítását a múlt év vége felé beállt s még egyre tartó pénzüzség akadályozta, azonban teljes reményünk van arra, hogy e tekintélyes és jelzálogkölcsönök körül a legméltányosabb és leggyorsabb eljárást tanúsító intézetnek a pénzüzsények kedvezőbbre fordulásával sikerülni fog tevékenységét ez irányban újból megindítani.

Az előadtuk forgalom után, a mint nyereségszámlánk tanúsítja, a társulat nyers jövedelme 1872-ben 97,006 frt 15 kr., ehez az 1871-ről átjött 609 frt 43 kr. Összesen tehát 97,615 frt 58 kr.

Ebből levonandók: a fizetett és fizetendő kamatok 39,236 frt 20 kr., a kezelési költségek, szállásbér, adók 12,397 frt 2 kr. a rendszeresített fizetések 12,877 frt 97 kr. Összesen 64,511 frt 19 kr. Marad tiszta nyeresemény 33,104 forint 39 krajczár.

Alapszabályaink 64. és 65. §§-ei értelmében bátrak vagyunk indítványozni, hogy a nyeresemény következtében oszthatassék fel:

a tartalék alap javára 10% 3310 frt 43 kr. az igazgató választmány és tisztviselők járuléka 10% 3310 frt 43 kr.

az alapítási és felszerelési költségek teljes törlesztésére 8358 frt 18 kr. ösz. 14,979 frt 04 kr.

Az ezek levonása után fennmaradó 18,125 frt 35 kr.

képezze a részvények múlt évi osztalékát és pedig.

a teljesen befizetett 1000 db 200 ftos részvény után 12 frt 12,000 frt.

a félig befizetett 1000 darab 100 forintos részvény után 6 forint 6000 frt. ösz. 18,000 frt. és a maradék 125 frt 25 kr. vigyük át a folyó évi nyeresemény-számlára.

Részvényeink ily módon fizetendő osztaléka a szabályszerű kamatokkal együtt 12%-os kamatozásnak felel meg.

A közgyűlés ez indítványokat változás nélkül elfogadta.

A választmány két kilépő tagját Tauffer Ferenc és gr. Wass Albert urakat visszaválasztotta,

Számvizsgálók lettek: Klatrobecz János, Nedorosztecz János, Stein János és Tauffer Károly urak.

A számvevő bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Alóltartak, mint a múlt 1872. május 28-án tartott rendes közgyűlés által megválasztott és kiküldött számadás vizsgáló biztosok, a múlt 1872. évi számszámlát, vagyonskimutatást és üzleti könyveket behatólag megvizsgáltuk.

Működésünk eredményeül van szerencsénk a tisztelt közgyűlésnek jelenteni, hogy a vagyon és teherállomány, nem különben a bevételi és kiadási számlát több próbák után a fő- és segédkönyvekkel mindenben megegyezőnek és mindenben a legnagyobb pontosságot találtuk.

Végül nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy az üzlet könyveiben és irómányiban példás rendre találtunk.

Kolozsvártt april 18. 1873.

Tauffer Károly s. k.

Dr. Szóts Emil s. k.

Velits Károly s. k.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 20-án.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztásának előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.**

— **Zászlószentelési ünnepély.** Tűzoltóink zászlószentelési ünnepélye vasárnap megvárható és fényes lesz, e részben minden előkészület megtétett. Az erőlyesen működő rendező választmány egyikének akarja e napot tenni azoknak, melyek sokáig élénk emlékezetben szottak maradni. Már szombatán az érkező n.-szabeni tűzoltók a korcsolyázó-egylet májálissát élvezhetik, míg a n.-váradai vonaton érkezők csak másnap fogják kárpótolni magukat a műkedvelő társaság által rendezendő szini előadásban, mely a nemzeti színházban fog megtartatni. Mint említettük a „Mézes hetek“ című kis 1 felvonásos vígjáték kerül színre ez alkalommal; mellette azonban ének, szavaltat és zenei előadás is lesz. A helybeli zene-conservatorium és dalkör közreműködésén kívül, mint halljuk, Némethi Irma kedvelt színésznőnk szaválni, Skalané urasszony pedig énekelni fognak.

— **Szívélyes meghívás.** A bécsi egyetemi polgárok leiratot intéztek a kolozsvári egyetemi hallgatókhoz, melyben a barátság és rokonér-

zületet meleg szavaival a bécsi világiállítást látogatóra hívják fel minden egyes felutazót saját clubjokba. Szép s kivált a — bécsiekől.

— **Májális.** A helybeli unitar. főiskola ifjúsága május 22-én a jölt evők emlékünnepegyével egybekötve az iskolai betegsegélyező-egylet alapítójeje javára, az „Angol királyné“ mulató helyiségben zártkörű táncmulatságot rendez, melyre a meghívó előmutatása melet jegyeket válthatni 20 és 21-én az iskola 14 számú szobájában, s az időtöltés napján, A jól tevők emlékünnepegye az iskola halltermében tartatik délelőtt. Programja: 1. Karének az iskolai dalkör által. 2. Megnyitó beszéd ig. tanár Benczedy Gergely ur által. 3. Emlékbeszéd esk. főnök Barabás Lajos által. 4. Karének az iskolai dalkör által. 5. Konecz János életrajza, írta és felolvassa tanár Derzsi József ur. 6. Bezáró beszéd ig. tanár Benczedy Gergely ur által. 7. Karének. A táncmulatság pedig d. u. 8 órakor kezdődik említett helyiségben. Belépti díj személyenként 1 frt, családjegy 2 frt. Szép időt és pártfogást kívánunk a nemes czélú mulatságnak.

— **Új ügyvédi iroda.** Schilling Ottó és Sugár József jeles tehetségű fiatal ügyvédek együttes irodát nyitottak a torda-utcza 3. sz. háznál. Örömmel ajánljuk az ügyes-bajos emberek figyelmébe.

— **Alóltartak felkérlik mindazon t. családokat** s urakat, kik folyó év május 28-án rendezendő egyetemi májálisra a várható meghívókat a rendezőség legjobb akarata mellett s még eddig meg nem kapták, hogy azt akár alóltartaknál szóval vagy írásban jelenteni, akár az Orbán József ur czukrázatában letett íven neveiket címekkel s lakásaikkal együtt följegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a rendezőség további intézkedéseket tehessen. Kolozsvártt 1873. május 16. Nagy Mór biz. elnök, ifj. Márki János bizottmány jegyző, Benedek Albert, Kerekes Gyula, ö. Szász István bizott. tagok.

— **Májális.** Az iparos fiatalság is tömörült és már egynehány év óta rendezni szokott kedélyes tavaszi mulatságot elhatározta megtartani. E tavaszi mulatság magas czélt iparkodik elérni, t. i. egy iparos fiatalsági önképzőkört, melyre eddigel is szép összeg kamatozik már valamelyik pénzintézetnél. Volt alkalmunk tavaly részt venni a munka s ipar embereinek — fiataljainak mulatságában s jelenleg is szívből kívánjuk azt a sikert: mely koronája volt akkor a kedélyes mulatságnak. A mulatság napjaul junius 22-ke választatott és a helyszíne ez uttal is a lombos-berkes „Nemes-kert“ marad.

— **Megjelent és beküldetett:** „A magyar sz. korona országának vasuti térképe.“ Attekintése a kész, tervezett és engedélyezett vasuti- és gőzhajózási vonaloknak. Ara 80 kr. Budapest Eggenberger-féle akad. könyvkereskedés. (Hoffmann és Molnár.) Ajánljuk a csinos térképet mely zsebkönyv alakjánál fogva mindig kedvelt utitárs lehet.

— **Kézdi-Vásárhelyt** a gym.-beli tanulókkal szép eredményü nyilvános gyorsírási vizsga tartatott e hó 14-én. A hét hónapig tartott tanfolyam befejeztetvén a nyári idényre mind a két csoport: kezdők és haladók számára, a tanév végig, haladó tanfolyam nyitattott. A rendszer, melyben a gyorsírás előadatik: a Gabelsberger-Markovits-féle. A jelen volt érdemes hallgatók közül Szotyori József okleveles gyorsírás tanár és tör. széki hivatalnok a tanár buzgó fáradságát méltányoló szavai közt két legjobb gyorsírót megjutalmazott. Fogadja szép művészetünk iránt tanusított éber figyelemért szives köszönetünket. A jelen voltak közül még kiemeljük: Vagha József városi főjegyzőt, a tanügy egyik jeles barátját és Pap Adolf urat, mint törv. széki hivatalnokot és a kézdi-vásárhelyi gyorsíró egylet rendes tagját.

— **Érdekes adatok.** Mennyibe került Olaszországnak a szabadság? Az 1848—1849-ki hadjáratban a rendes hadsereg s az önkéntesekből elesett 3475, az 1859-kiben 6123, az 1860—1861-kiben 1572 s az 1866-kiban 6289 vagyis mindössze 17459. Ha ezekhez hozzávetjük a mailandi torlaszokon az 1848-ki mártiusi napokban elvett 520 s Bresciában az 1849-ki 10 gyászos napon a Haynau katonái által lemészárolt 425 polgárt, a Velenceze ostroma alatt elesett 6000, a nápolyi és római csatározások áldozatául lett 1200, a nápolyi torlaszokon a Bourbon reactio által elpusztított 1150 s végre az 1848. május havában a palermói ostrom alatt elesett 1100 egyént, azt találjuk, hogy 1848 óta — 1866-ig az olasz függetlenség mindössze 27,854 életbe került. A sebesültek száma 5—6 szor annyi s 19,578 azoké, a kik forradalmi kísérletekért halál- vagy börtön büntetést szenvedtek. Az áldozatok financiaális részét illetőleg álljanak itt következő tételek: A 48, 49-ki hadjárat 205.103,403 frankjába került Piemontnak; a krími háborubani részvétel 49.761,243 frankba, az 1859-ki háboru 267.854,909 frank s azonfelül Nizza s Savoyába. Az 1866-ki háboru körülbelül 20 milliót emésztett fel. — A hadi sarcozokat 59 és 48—49-ből alig lehet felszámítani. — Milano 1848-ban 41 milliót költött, Velencének az 1848-ki ostrom 50 milliójába került, a római

ideiglenes kormány pedig 73 milliót adott ki az ostrom alatt.

— **Régészeti lelet.** Fehértemplomban, mint a „N. T. Ztg.“ értesül, e hó 2-án egy pin-cze ásátásánál 7—8 lábnyi mélységben egyszerre 8 emberi csontvázat fejjel keletre fektetve találtak. A csontvázak között egy nő is lehetett, mivel kevés veres hajon kívül egy nagy füzér is találtatott, melynek gyöngyei hasonlítanak a Felső-Ausztriában Hallstadt mellett talált gyöngyökkel. Ez az első lelet, mely Fehértemplomban történt. A talált tárgyakat Böhm Leonard urnak adták át, ki azokat megvizsgálni és a délmagyarországi tört. és régészeti társulatnak megküldeni fogja.

— **Méhner Vilmos** kiadásában Pesten megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett: **Férfi-nő**, fejelet D' Idéville Henrich urnak, írta ifj. Dumas Sándor. A francia eredeti 34. kiadásu szerint fordítva. Pest, 1872. 2. **A méter-mérték és súlyrendszer.** 3. **A gyóntatószék áldozatai.** Pederjani Gyula után, ára 20 kr. 4. **Párisi titkok**, írta Sue Jenő, magyar fordítás I—VI. kötet ára 3 frt o. é.

— **A cigányok polgári és társadalmi viszonyainak** szabályozását több törvényhatóság sürgette már a képviselőházhoz beadott folyamodványban, melyek tanulmányozás végett a belügyminiszternek adatnak át. A belügyminiszter tehát felszólította a hatóságokat, hogy pontos statisztikai adatokat szerezzenek be, különösen pedig ezen népfaj tüzetes felvételét községeinket eszközöltessék, s a nyert adatokat terjesszék föl.

— **Franklin társulatánál** Pesten a következő munkák jelentek meg s küldettek be szerkesztőségünkhez: 1) Az 1872. évi törvények, az azok életbeléptetése és végrehajtása tárgyában kibocsátott m. kir. ministeri rendeletek gyűjteménye. „Közi Szencizey Gusztáv. V. kötet. Ara füzve 1 frt 60 kr. — 2) **Döntvénytár.** A magyar kir. curia semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai. Gyűjtötték: dr. Dárday Sándor, dr. Gallu József, Szencizey Gusztáv és Zlinszky Imre. VII. folyam, ára 2 frt 50 kr. — 3) Magyarország és Erdély bírósági szervezete és helyközségeinek legújabb bírósági felosztása, a m. kir. igazságügyi miniszter által rendelt későbbi módosítások illetőleg változtatások szerint kijavítva, ára 1 frt 20 kr. 4.) „Függetlék.“ A köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodásu bíróságok rendezésére vonatkozó törvények és kir. minisztr. rendeletek gyűjteménye. Egybeilleszté Szencizey Gusztáv, ára 70 kr. 5.) „Arnyképek“ írta Jókay Mór, harmadik kiadás I. II. kötetben, ára I. kötetnek 40 kr. 6.) „Nemzeti lant“ magyar költők válogatott versei Kazinczitol maig, összeállította Kuliffay Ede, ára 2 frt. 7.) „Népiskolák könyve“ magyar magán- és közjogtan, írta Márki József. V. rész, ára kemény kötésben 40 kr. 8.) (Petit Livre Français) Francia tankönyv 4—8 éves gyermekek számára. Összeállította Sasváry László, ára 40 kr. 9.) „A német irálytan vezérfonala középstanodák számára.“ Szerkesztette Cserni Béla. Első rész: A próza irálytan, ára 70 kr.

— **Az angol trónörökös** megígérte, hogy jövő őszszel Pestre jő s részt fog venni a óka-vadászatokban. Az aszódai cigány bandát meghívatta Londonba s Berkes a nyár folyamába bandával el is utazik oda. Nagyon megszerette Budapestet, hol páratlan szívelyességgel fogadták.

— **Kápolnay István** honvéd százados, s ludoviceumi tanártól e napokban „Harczászat“ című tudományos munka jelennik meg, a Legrádi estvérek kiadásában.

— **Münchenben** báró Bruch osztrák magyar követ, Lipót herczeg, és Gizella herczegnő tiszteletére műkedvelő előadást rendezett; a fő-nyguak francia nyelven adták elő „a férj az ajtó előtt“ című operettét, s a „Le Méli-Mélo de la Me Meslay“ című egyfelvonásos vígjátékot.

— **Mozart utolsó napjai.** „Ez ozi-re Kaulbach Armin legújabb festményének, mely a bleg zeneköltőt ábrázolja, a mint karszékében pihave, még egyszer élvezi a szép napot, mely szobájába sít es a barátai és tisztelői által énekeltek, „re-tem“ re figyelve, fonnyadt kezeivel úti a taktust. Akép benső érzellemmel van festve; jelentékeny szorgalomról és tökéletes ügyességről tanuskodik; a munka mellékreseire igen nagy gond van fordítva, és ezeket ép annyira csodálják, mint a fejelet.

— **Hal a bécsi világiállításon.** Balatin speciálisából, a fogashalból, Fongodról kélpompás élő példányt küldnek a bécsi világiállításra; egyik 17 1/2 font, a másik pedig 12 fonos.

— **A t. szerkesztőség tisztelettel kéri a következő sorok közlésére:** — A „Képes Kiállítási Lapok“-ból már három szá jelent meg. A második számot Greguss Ágtnak a kiállítás megnyitására írt ünnepi költeménye nyitja, csinos kezdő vignettel illusztrálva; a harmadik élén gr. Zichy József kereskedelmi minisztr arczképét és életrajzát találjuk. Minden szában számos kép van, melyek részben a kiállító épeket, részben a kiállítás helyiségeit és tárgyaismertetik. Így az első szám a nagy körcsar-

nok belsejének látképét, a magyar erdészeti pavillon, a török bazár, orosz vendéglő rajzát és b-Schwarz-Senbornnak, a kiállítás főigazgatójának arczképét közli; a másodikban a császár-pavillon, a lapplandi és számojedcsoport, a norvég halász ház, a magyar kiállítási szekrények mintájának rajzát, a harmadikban gr. Zichy József arczképén kívül az egyiptomi alkirály épületét, az elszázi parasztházat, az angol virágkioszkot, és a Dunagőzhajó-társulat pavillonját találjuk. Mindenik szám a kiállításra vonatkozó sok czikket és terjedelmes „Kiállítási szemlé“-t tartalmaz, a melyekben főte-kintet van magyarországi dolgokra. Az egyetlen magyar nyelven megjelenő kiállítási lap iránt, mely a Franklin-társulat kiadásában jelenik meg, mint értesülünk, már is szépen mutatkozik a közönség részvéte. A „Képes Kiállítási Lapok“-ból, melyet Steinacker Ödön Bécsben több szakférfi közreműködésével szerkeszt, hetenként két szám jelen meg, s előfizetési ára egy negyedévre 3 frt., félévre 8 frt. — A bécsi kiállítás tervrajza fog a legközelebb a Franklin-társulat kiadásában megjelenni, mely nélkülözhetetlen lesz mind a kiállítókra, mind a kiállítást látogató közönségre s ezért előre is szükségesnek tartók e tervrajzra, mely három nyelven: magyar, német és francia szöveggel adatván ki, magyar kiadása az egyetlen magyar nyelven megjelenő tervrajz lesz — a figyelmet felhívni.

— **Ezüst-lelet.** A szalontai járásban e napokban nagy ezüst leletet találtak erdő-irtás alkalmával; nevezetesen három darab ezüst serleget, két darab drágakövekkel kirakott boglár-csontot s több darab gyűrűt, a lelet még több darabból is állott, de a melyeket a találók — mire a járási szolgabíró Pálincassy Imre ur a helyszínén megjelent — már eladtak; a nevezett darabok a megyei muzeum részére járásszolgabíró ur által Doboz Miklós főjegyzőhöz beszolgáltattak, ki is a helynek hivatalos uton történendő tovább ásátását elrendelte.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következőként menetrend indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szebent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti öszes várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszében, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor. pontta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Arszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértöldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mftd egészbe számíttatik.

Mint hogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásait is megnyerhetni.

Kolozsvártt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börszéről.

Maj. 19-ről. 1873 5% metaliques 68.—. nemzeti kölcsön 77.75. 1860-diki államkölcsön 99.—. Bankrészvények 948.—. Hitelrészvények 300.—. London 110.—. Ezüst 110.50. Cs. kir. arany —.—. 20 frankos arany 8.79.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 76. 50. Temesi 76.—. Erdélyi 75.—. Horv. Szlavon. —.—.

Felölös szerkesztő Sándor János.

Minő bámulatosan

játszik néha a sors! Egy váltót kelle megfizetnem, s nem volt reményem az arra szükséges pénzt előteremthetni. Kétségbejött helyzetemben mennyiség-tanárr Orlicé R. urhoz fordultam, kaptam tőle utasításokat s rövid időn egy

magas ternót

nyertem. Legmelegebb hálámát érte!
Kudritz. Millecker Mihály,
börkereskedő.

Hires játéktulajdonosaira vonatkozó kérdésekre mennyiség-tanárr Orlicé R. ur Berlinben, Wilhelmsstrasse 5. sz. azonnal

ingyen és bérmentesen

felel.

Ügynök kerestetik.

városokban és vidéken

egy nagyon hasznos cikk elárulására. Minden tevékeny férfi vagy asszony ez által szabad idejében 1000 frankra mehető nyereséget érdekelhet ki egy év alatt. Kevélek protestante bérmentve J. A. intézőndők.

Chana de fouds (Schweiz.)

Industrial-bank

Bécs, István tér 1 sz.

november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamattal

8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamattal élvezik.

A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetőek, a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács

(Utánnomat nem díjaztatik)

Disznó-sír és szalonna

mindenfélre minőségű, legolcsóbb áron

Beimel és Herznél,

Pest, Holdvilág utcza 4.

Arjegyzékek kívánatra ingyen.

Nagy szálloda

a „MAGYAR KORONÁ”-hoz. TORDÁN.

Alólírott tisztelettel jelenti a helybeli és utazó-közönségnek, hogy Kolozsvárról, hol számos éven keresztül a közönség legnagyobb megelégedésére vendéglő-üzletet folytatott, lasását ide áttette s a „Magyar korona”-hoz címzett szállodát ápril 24-én átvette kezelése alá. — A szálloda rendelkezik **10 csinosan burorzott és tisztán tartott szobával, tágas étteremmel, két tágas udvarral, több istállóval és kocsiszinnel**, melyeket a t. cz. közönség használatára a legnagyobb kényelembe helyezte. Konyhája, melyre mindig fősúly volt fektetve, ezuttal is a legizletesebb ételeket s pinczéje a legjobb ízű borosot fogja szolgáltatni. Élkezhetni tetszés szerint minden időtájban. Elvállalok társasbédék rendezését helyben vagy házon kívül, s főterekvésem oda irányul, hogy a t. cz. közönség nagybecsű pártfogását méltán kiérdemeljem.

Tordán, 1873. május hóban.

Tisztelettel

AJTAY LÁSZLÓ

vendéglős.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, louisenstrasse 45.**

E pillanatban 1000-nél több betege van kezelése alatt.

661 64-*

Legnagyobb nyereségremény.

260 huzásra.

melyben	
13 főnyeremény	300,000 forintos,
2 főnyeremény	280,000 forintos,
2 főnyeremény	250,000 forintos,
7 főnyeremény	220,000 forintos,
8 főnyeremény	200,000 forintos,
5 főnyeremény	150,000 forintos,
2 főnyeremény	110,000 forintos,

és még számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos stb. nyereményre játszhatni

A. csoportu játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt 25 évnegyedes 7 fős részletfizetéssel.

E kedvelt csoportban meg van minden Ausztriában létező állam- és magánkölesön-sorsjegy, a melyek árkelet szerinti értéke teljes befizetés után készpénzzel fog a résztvevők közt felosztani.

Mindjárt az első

7 fős évnegyedes részlet lefizetése után minden résztvevő játszik a legközelebbi sorsjegyek huzására.

1864-ki és trieszti sorsjegyekre

junius 1-én, a budai és a tanislaui sorsjegyekre junius 16-án a hitel-sorsjegyekre — 1854 és gőzhajózási sorsjegyekre július 1-én stb.

A közelebbi huzásokra

ajánljuk játéktársulatunkat.

20 darab magyar 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 7, vagy havonként 6 fős részletfizetéssel, huzás május 15-én főnyeremény 150.000 ft.

20 drb. 1864-ki 100 fős sorsjegyre, negyedévenként 10, havonként 8 részletfizetéssel.

20 drb. 1864-ki 50 fős sorsjegyre, negyedévenként 5, havonként 4 ft. részletfizetéssel, huzás junius 1-én, főnyeremény 250.000 ft.

20 darab Török sorsjegyre havi 5 ft részlettel huzás junius 1-én főnyeremény 300,000 ft. E csoportban mindjárt az első részletfizetése után 20 drb. sorsjegyre játszik a résztvevő, s nyeresé esetén a nyeremény húszdrészt azonnal készpénzzel kikapja. Minden részlet teljes lefizetése után minden résztvevő egy eredeti sorsjegyet fog kapni.

Részletjegyekkel

egyes sorsjegyekre és tetszés szerint összeállított sorsjegy-csoportokra, a melyeknél résztvevő az első részlet lefizetése után egyedül játszik minden nyereményre, szolgálunk havonkénti vagy negyedéves részletfizetés mellett a legjutányosabb föltételek s a léghelonyósebb összeállítások szerint.

Az österr. Industrialbank

részlet-osztálya

ezelőtt

Fürst Ede

Bécs, István tér 2 szám

(Utánnomat nem díjaztatik)

Gruber János

Pesten, Lipótváros, Széchenyi- és csillagutca 6 sz.

ajánlja nagyválasztékú

Firniszok, lakkok, lenmag- és fa-gépolaj, legjobb angol kőszén-kátrány, leg-tisztább fakátrány és vörös benzín-lakkátrány házfedelek behuzására; zeolithkő-fedlapok, asfált, tűzhatlan téglák és tűzhatlan agyag; belga paténs-kocsikenőcs, fehér szurok, gyanta, sörfőző szurok és fenyüenyv, finum szurok cipészek, kefekötők, kovácsok és hajók számára.

Minde cikkek ezután saját házamnál Lipótváros, csillagutca 6 sz. a. újan fel-állított fiókraktárában is kaphatók.

Kehlheimi márvány-lap-, lithografkő-, fizető- és éjjeliasztal-lap-raktárát minden nagyságban, tömörmivű jól kiszáradt parkettait, valódi angol Robinspatent Port-land-cementjét védbélyeggel, kufsteini vízhatlan cementjét, alabástrom stuk-katurját és mezei gipszt; továbbá mindenemű bajor földfestékeit, fehér olomát, fehér gáliczát, Ultramarin kék és tört olajfestékeit.

hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

Készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehető az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindenemű értékpapírra, arany- és ezüst tár-tyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telek-könyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4%-ot tesz.

az igazgatóság.

(21)

101-*

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világsítító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek.**

162-*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íruba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujabbror története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne bevárakodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága, szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.